

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

صنعت کرد و سگری و حکمرانی اقتصادی

مقدمه

نهادهای مالی بین المللی نظیر بانک جهانی و صندوق بین المللی پول، حکمرانی خوب را یک ضرورت حیاتی برای کمک به برنامه های توسعه تعریف کرده اند. در واقع افزایش نیاز به حکمرانی خوب توسط جوامع نه به دلیل فشارهای بین المللی، بلکه به دلیل ضرورت همراهی برای رسیدن به توسعه همه جانبه در جهان است.

اگرچه در برخی از متون و مراجع حکمرانی خوب مترادف با دولت خوب ذکر شده، اما نمی توان این دو مفهوم را یکسان دانست، زیرا همه نهادهای جامعه در قوه مجریه خلاصه نمی شوند و سایر نهادها نیز در اداره روند یک کشور به اندازه خود سهم می باشند؛ اما این اتفاق نظر وجود دارد که دولت خوب شرط لازم برای حکمرانی خوب است.

حکمرانی خوب

طبق تعریف بانک جهانی

ارتباط گردشگری با حکمرانی خوب

امروزه بسیاری از کشورها دستیابی به رشد و توسعه اقتصادی را به عنوان یکی از اهداف اصلی خود قرار داده اند؛ اما باید در نظر داشت که دستیابی به رشد بالاتر نیازمند شناخت عوامل مؤثر بر آن است.

عوامل بسیار زیادی وجود دارند که می تواند رشد اقتصادی را تحت تأثیر قرار بدهد. از جمله این عوامل گردشگری و حکمرانی خوب هست که می توانند تأثیر به سزایی در رشد اقتصادی کشورها داشته باشند. گردشگری به طور قابل توجهی می تواند به رشد اقتصادی کشورها، به ویژه کشورهای درحال توسعه کمک کند بدین دلیل که در مراحل اولیه توسعه اقتصادی، گردشگری می تواند نقش خوبی در تحریک رشد اقتصادی از طریق ایجاد شغل و کسب درآمد ارزی برای واردات کالاهای سرمایه ای داشته باشد.

مطالعات انجام شده پیرامون ارتباط گردشگری و اقتصاد

نتایج مطالعه بر کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD)، حاکی از آن است که علیرغم تاثیر مثبت رشد اقتصادی (افزایش تولید ناخالص ملی) و ارتقای سطح اطلاعات بر میزان جذب توریست، افزایش تورم در کاهش میزان توریست در هر دو گروه کشورها موثر بوده همچنین شاخص سطح سواد در این کشورهای در افزایش توریست پذیری مثبت و معنی دار ولی در کشورهای در حال توسعه منتخب، بدون معنای باشد. در بررسی شش شاخص حکمرانی خوب شامل قدرت پاسخگویی، ثبات سیاسی، حاکمیت قانون، کیفیت مقررات، مبارزه با فساد و اثربخشی دولت، بر میزان جذب توریست در دو گروه کشورهای مورد نظر، نتایج نشان می دهند که بهبود شاخص های حکمرانی نیز اثرات مثبتی در جذب توریست در هر دو گروه از کشورها دارد.

نقش گردشگری در توسعه اقتصادی

امروزه صنعت گردشگری سهم بزرگی از فعالیت های اقتصادی را به خود اختصاص داده اما بسیاری از کشورهای در حال توسعه با وجود اینکه توانسته اند از طریق گردشگری بخشی از مشکلات مربوط به بیکاری و پایین بودن سطح درآمد سرانه را پوشش بدهند متوجه این موضوع شده اند که داشتن پتانسیل گردشگری به تنهایی کافی نیست و در این میان لزوم وجود یک حکمرانی خوب حتمی است.

حکمرانی خوب در کنار جاذبه های گردشگری موجب ایجاد امنیت سیاسی، گسترش همکاری های بین المللی، معرفی جاذبه های گردشگری داخل کشور و ورود بیشتر گردشگران به داخل کشور می شود. فقدان یک حکمرانی خوب نه تنها منجر به پیدایش عواملی مانند فقر و فساد، بیکاری، عدم رضایت شهروندان می شود، بلکه می تواند در مرور زمان منجر به حس عدم اطمینان خاطر در بین گردشگران خارجی شود؛ که این امر به نوبه خود باعث کاهش ورود تعداد گردشگران به داخل کشور می شود و به دنبال آن کشور از یک منبع درآمدی مهم بی نصیب می ماند.

وضعیت ایران در حوزه گردشگری

در سال ۲۰۱۸:

- ۸ میلیون گردشگر خارجی
- رتبه ۸۹ جهانی مقاصد گردشگری
- رتبه ۳۵ جهانی درآمد (معادل ۱۲ میلیارد دلار)

سهم در اقتصاد ایران:

- سهم بازار گردشگری در اقتصاد ایران به طور میانگین $7/5$ درصد ارزیابی شده است یعنی حدود ۵ درصد از GDP کشور

اثرات مخرب شیوع بیماری کرونا بر صنعت گردشگری

سهم صنعت گردشگری جهانی:

- صنعت گردشگری، بیش از ۱۰ درصد از اقتصاد جهانی را شامل می شود.

تأثیرات:

- بر اساس آمارها درآمد صادراتی صنعت گردشگری در سال ۲۰۲۰ با کاهش شدید حدود ۱/۳ میلیارد دلاری نسبت به سال ۲۰۱۹ مواجه شده است.
- در ۴ ماهه نخست سال ۲۰۲۰، کاهش حدود ۱۵ درصد معادل ۱/۵ میلیون نفر گردشگر خارجی

اثرات مخرب شیوع بیماری کرونا بر صنعت گردشگری - ادامه

- طبق آمارها طی ۸ ماهه نخست سال ۲۰۲۰، ورود گردشگران بین المللی حدود ۷۰ درصد کاهش داشته است.

- این کاهش در سال ۲۰۲۰ معادل ۱/۲ هزار میلیارد دلار می باشد که باعث به خطر افتادن ۱۰۰ میلیون شغل وابسته به صنعت گردشگری شده است.

مزایای صنعت گردشگری

مزیت های جهانی

- اقتصادی (اشتغال، رونق کسب و کار، توزیع ثروت و ...)
- فرهنگی (تبادل فرهنگی)
- اجتماعی (کمک به صلح و دوستی ملت ها)
- سیاسی و امنیتی

مزیت های رقابتی ایران

- جغرافیای پهناور
- جاذبه های متنوع فرهنگی و طبیعی
- جاذبه ها و آثار تاریخی

عوامل موثر بر صنعت گردشگری

سیاست گذاری

- اسناد و قوانین بالادستی

عوامل زمینه ای

- فرهنگ
- اقتصاد
- امنیت
- امکانات زیربنایی
- امکانات رفاهی
- کیفیت جاذبه ها (تاریخی، طبیعی)

خلاءهای موجود در اسناد بالادستی

- عدم اشاره به نقش و جایگاه صنعت توریسم در قانون اساسی
- عدم پرداختن به موضوع سند چشم انداز ایران در افق ۱۴۰۴
- عدم وجود جایگاه در سند علمی کشور
- عدم توجه صریح به جایگاه گردشگری در ۴ برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

عدم اشاره به میزان سرمایه گذاری، اشتغال زایی و درآمدزایی حوزه گردشگری در برنامه های توسعه ای و سیاست ها

پیش بینی در اسناد بالادستی - برنامه ششم توسعه

• در بند الف ماده ۱۰۰ برنامه ششم توسعه، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری مکلف گردید تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه، سند راهبردی توسعه گردشگری را در چهارچوب قوانین مربوطه با رویکرد استفاده حداکثری از بخش خصوصی جهت تصویب هیأت وزیران ارائه نماید.

• نکات مهم:

• اختصاص یارانه، تسهیلات مالی در چارچوب بودجه سنواتی، معافیت های مالیاتی و ...

• سرانجام با ۴ سال تأخیر در سال ۱۳۹۹ سند راهبردی توسعه گردشگری توسط هیأت وزیران تصویب و ابلاغ گردید!

سند راهبردی توسعه گردشگری

- هیأت دولت در سال ۱۳۹۹ به پیشنهاد وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و به استناد بند (الف) ماده (۱۰۰) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه، ضمن تصویب سند راهبردی توسعه گردشگری، همه دستگاه های مقرر در این سند را موظف به اجرای اقدامات مربوط به سند مذکور کرد.

عوامل و دست اندرکاران

در سند توسعه گردشگری کشور، برای ۱۵ وزارتخانه و ۵ سازمان همچنین سه تولیت آستان قدس رضوی، حرم حضرت معصومه (س) و آستان شاهچراغ و معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور احکامی صادر و برای هر کدام وظایفی مشخص شده است که نهایتاً این هم‌افزایی و مشارکت جمعی سبب تحقق سند راهبردی توسعه گردشگری و توسعه این صنعت شود.

وزارتخانه‌ها اعم از: وزارت امور خارجه، فرهنگ و ارشاد اسلامی، راه و شهرسازی، کشور، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، صنعت، معدن و تجارت، علوم، تحقیقات و فناوری، آموزش و پرورش، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، امور اقتصادی و دارایی، جهاد کشاورزی، اطلاعات، ورزش و جوانان، نیرو، میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی.

چشم‌انداز سند راهبردی توسعه گردشگری

ایران به سبب برخورداری از منابع غنی جاذبه‌های طبیعی و فرهنگی، با تمرکز بر گردشگری می‌تواند با راهبردها و برنامه‌های منظم و منسجم، وابستگی خود را به منابع نفتی کاهش دهد و به عنوان یک منبع پایدار از حوزه گردشگری بهره‌مند شود. بنابراین گردشگری باید به سمت توسعه پایدار (اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و زیست-محیطی) حرکت کند و در راستای توسعه ظرفیت‌ها و ارتقای قابلیت‌های موجود در زمینه‌های میراث فرهنگی (ملموس و غیرملموس)، میراث طبیعی، دانش‌ها و هنرهای سنتی، فناوری بومی و صنایع دستی گام بردارد. از سوی دیگر، با در نظر داشتن سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه ابلاغی مقام معظم رهبری و لزوم حرکت کشور به سمت اقتصاد بدون اتکا به نفت، صنعت گردشگری می‌تواند نقش اساسی را در تنوع‌بخشی اقتصادی ایفا کند. جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ براساس ارزش‌های حاکم بر کشور، با اتخاذ رویکرد توسعه پایدار، همه‌جانبه و متوازن، استفاده منطقی از میراث تاریخی، فرهنگی و طبیعی و استفاده حداکثری از مشارکت بخش خصوصی به عنوان یکی از پیشران‌های توسعه کشور، از نظر توسعه‌یافتگی صنعت گردشگری جزء کشورهای برتر منطقه خواهد بود.

اهداف سند راهبردی توسعه گردشگری

الف- اهتمام به تحکیم هویت فرهنگی، حفظ ارزش‌ها، میراث طبیعی، فرهنگی و صنایع دستی

ب- معرفی کشور به عنوان مقصد گردشگری و معرفی آثار میراث فرهنگی و طبیعی ایران به سایر ملل

پ- بهبود فضای کسب و کار و افزایش اشتغال کارآمد با تأکید بر جوامع محلی، جوانان و زنان در صنعت گردشگری از طریق فرهنگ‌سازی

ت- ارتقای سطح رفاه و نشاط اجتماعی

ث- تقویت همکاری‌های نهادی و بین بخشی در راستای توسعه صنعت گردشگری

اهداف سند راهبردی توسعه گردشگری - ادامه

ج- تقویت مشارکت بخش عمومی - خصوصی در راستای افزایش رقابت پذیری گردشگری

چ- ارتقای کیفیت تجربه گردشگران

ح- همکاری در توسعه متوازن منطقه‌ای کشور

خ- افزایش سهم خدمات گردشگری از درآمدهای ملی

د- تلاش در راستای تحقق اهداف دیپلماسی عمومی و دیپلماسی فرهنگی کشور با بهبود تصویر ذهنی از ایران در سطح بین‌المللی

عوامل مهم در سند راهبردی توسعه گردشگری

- مدیریت گردشگری
- مسائل فضای کسب و کار این حوزه
- زیرساخت‌های گردشگری
- نیروی انسانی
- فرهنگ‌سازی
- مشکلات مربوط به اتباع خارجی
- تبلیغات و بازاریابی

عوامل سیاسی مؤثر بر حوزه گردشگری

- عوامل بیرونی: نظیر جنگ علیه کشورهای دیگر یا اقدامات تروریستی علیه یک یا چند کشور
- ثبات یا عدم ثبات سیاسی: نظیر کودتا یا جنگ های داخلی، شورش و اعتراض
- کارایی و اثربخشی پلیس گردشگری: نظیر پیشگیری و حفاظت از صدمات، تلفات و ایجاد حس امنیت
- مهاجرت جهت دستیابی به رفاه: نظیر رفاه، آرامش و آسایش

کاهش ۳۰ درصدی حضور گردشگران خارجی به دنبال حملات تروریستی در فرانسه در سال ۲۰۱۶

موانع و چالش‌های توسعه گردشگری

موانع و نارسایی‌های اقتصادی

- عدم حمایت از سرمایه‌گذاری در صنعت گردشگری (دولتی و خصوصی)
- سیاست‌های نامناسب اقتصادی
- - نرخ مالیات، عوارض، بیمه و غیره در بخش گردشگری
- عدم حمایت کافی از بخش خصوصی و تشویق به سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری
- فقدان تسهیلات لازم برای بخش خصوصی (مثل پرداخت وام‌های بلندمدت با بهره کم)، واگذاری زمینی مناسب با بهای دولتی، حذف تشریفات زاید و ...

موانع اجتماعی و فرهنگی

- بیم از اثرات مخرب جهانگردی بر فرهنگ محلی
- - عدم شناخت سلیق جهانگردان و سیاحان خارجی
- مشروط‌کننده‌های فرهنگی و مذهبی کشور

موانع و چالش‌های توسعه گردشگری - ادامه

موانع آموزشی و تحقیقاتی

- ضعف تحقیقاتی و پژوهشی در این زمینه

موانع مدیریتی و سازمانی

- خلاء الگوی سیاست گذاری
- ضعف مدیریت کلان در صنعت گردشگری
- عدم توجه به توسعه منابع انسانی در صنعت گردشگری

موانع و چالش‌های توسعه گردشگری - ادامه

موانع فرهنگی و تبلیغاتی

- ضعف در اطلاع رسانی و تبلیغات در زمینه جذب گردشگر
- تبلیغات منفی و تصویرسازی های نادرست از ایران، در رسانه‌های خارجی

نارسایی امکانات و خدمات رفاهی

- ناکافی بودن سیستم رفاهی، خدماتی و اقامتی در بخش گردشگری و نبود امکانات اولیه مثل اقامتگاه های مناسب و سرویسهای بهداشتی
- فقدان نظارت کافی و اهرمهای مؤثر کنترلی در خصوص بهسازی، تعمیر و نگهداری

علل بروز عملکرد ضعیف در صنعت گردشگری به اعتقاد صاحبانظران (نقاط ضعف و اشکالات)

نقاط ضعف

- ضعف زیرساخت های عمومی و خاص گردشگری
- محدود بودن تعداد اقدامتگاه های گردشگری
- وضعیت نامناسب جاده ها
- پایین بودن کیفیت خودروهای داخلی
- افزایش آمار تصادفات و تلفات جاده ای
- احساس ناامنی و ترس از سفر از طریق شبکه خودرویی
- سیستم ناکارآمد و محدود حمل و نقل به ویژه هوایی و ریلی
- گران بودن هزینه های سفر

علل بروز عملکرد ضعیف در صنعت گردشگری به اعتقاد صاحبانظران (نقاط ضعف و اشکالات) - ادامه

نقاط ضعف

- بالا بودن هزینه های اقامت
- پندارهای نامناسب جامعه در مورد گردشگران
- ناکارآمدی نیروی انسانی در این حوزه
- عدم ثبات در ساختار مدیریتی

علل بروز عملکرد ضعیف در صنعت گردشگری به اعتقاد صاحبانظران (نقاط ضعف و اشکالات) - ادامه

اشکالات

- نبود نقشه جامع گردشگری
- عدم اولویت گذاری گردشگری داخلی در برنامه های توسعه ای
- تمرکز بر مقاصد خاص و بی توجهی به تمام ظرفیت ها
- عدم برنامه ریزی سفر برای دهک های مختلف درآمدی
- توجه ناکافی به ظرفیت های بازار گردشگری کشورهای همسایه
- فقدان نظام آماری جامع

نقش دستگاه های سیاست گذار در حکمرانی خوب

مهم ترین مولفه های پیش روی اقتصاد ایران در سال جاری:

عمدتاً بازارها در سال جاری متأثر از عوامل ذیل می باشند:

۱- انتخابات ریاست جمهوری

اینکه چه فردی و با چه نگرش اقتصادی در انتخابات سال جاری به عنوان رییس جمهور سکان قوه مجریه را می گیرد نقش اساسی در اقتصاد خواهد داشت. نحوه تعامل و هماهنگی با سایر نهادها و گزاره های اثرگذار

۲- بودجه و نحوه تأمین کسری بودجه

این مؤلفه یکی از اساسی ترین و کلیدی ترین مؤلفه های تاثیرگذار در اقتصاد ایران می باشد.

۳- وضعیت تحریم ها

شرایط تحریم هابه لحاظ استمرار یا عدم استمرار آنها که مباحثی همچون مذاکرات برجامی در وین در حال پیگیری می باشد بر روی اقتصاد کشور تأثیرگذار است.

نقش دستگاه های سیاست گذار در حکمرانی خوب- ادامه

۴- وضعیت فروش نفت

با توجه به شرایط تحریم ها میزان فروش نفت و درآمدهای ارزی حاصل از آن بر اقتصاد تأثیر جدی خواهد داشت.

۵- میزان درآمدهای ارزی کشور

با عنایت به نقش و جایگاه ارز در اقتصاد کشور و همچنین معیشت مردم لذا میزان این درآمد بر روی اعتماد عمومی، اجتماعی و اقتصادی جامعه تأثیر دارد.

۶- کلان نگر یا خردنگر بودن

۷- نحوه تعامل با دنیا

اعتماد عمومی به سیاست‌گذاران، از مصادیق سرمایه‌های اجتماعی

از آنجایی که فعالان اقتصادی بر مبنای سیاست‌های ابلاغی مدیران ارشد و نیز خط مشی آنان نسبت به محاسبه معادلات اقتصادی در فضای کسب و کار می‌پردازند لذا سیاست‌گذاران بایستی در تدوین خط مشی‌ها، دستورالعمل‌ها و اظهارنظرها کاملاً محتاطانه عمل نمایند یعنی آثار و تبعات اظهارنظرهای خود را پیش‌بینی نمایند تا اعتماد و اطمینان مردم به آنان که جزو سرمایه‌های اجتماعی است حفظ گردد.

مصادیق:

۱- بانک مرکزی اعلام داشتند باید همه به دنیال احیاء اعتماد مردم به بانک مرکزی و ثبات هر چه بیشتر در بازارهای پول و ارز باشیم.

تحلیل محتوای گزاره فوق:

چون سیاست‌گذار قبل از اعمال سیاست نسبت به اعلام آن اقدام کرده بنابراین در صورت اعتماد جامعه به سیاست‌گذار قطعاً تأثیرات مطلوبی حاصل می‌شود. اما اگر اعتمادی وجود نداشته باشد در آن صورت تأثیر عکس خواهد داشت.

۲- کاهش نرخ سود بانکی که توسط سیاست‌گذار اعلام خواهد شد نیز بر متغیرهای کلان اقتصادی تأثیرگذار است زیرا که سپرده‌گذاران بر اساس آن حجم وسیعی از پول خود را از بانک‌ها خارج می‌کنند و با انتقال به بازارهای موازی منجر به افزایش شدید قیمت مسکن، خودرو و غیره خواهد شد.

رویکردی بر نحوه عملکردی بانک مرکزی

با توجه به نقش نرخ ارز در بازارهای ایران عملاً برای جامعه افزایش غیرمتعارف این نرخ غیرقابل توجیه است بنابراین می توان در یک واکاوی دقیق منشا اصلی مشکلات ارزی را و نوسانات بازار ارز به شرح ذیل بیان نمود:

۱- کیفیت مدیریت بازار ارز توسط بانک

۲- کاهش صادرات نفتی و غیرنفتی

۳- رونق فعالیت های اقتصادی و افزایش تقاضای ارز

۴- تشدید تحریم ها

۵- نحوه تأمین کسری بودجه

۶- گسترش شدید نقدینگی

۷- کاهش شدید قیمت نفت

در بین عوامل فوق، موارد ۱، ۵، و ۶ در حقیقت نحوه مدیریت دستگاه های مرتبط در بخش مالی و پولی را نمایش می دهند.